ރައްޔިތުންގެ މަޖިލިސް

ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ކޮމިޓީ ޔައުމިއްޔާ

ޖުޑީޝިއަރީ ކޮމިޓީގެ 12 ވަނަ ބައްދަލުވުން

14 އޭޕްރީލް 2025

ބައްދަލުވުން ބޭއްވުނު ތަން: ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ގ (ކޮމިޓީރޫމް ނަންބަރު 11)

ފެށުނު ގަޑި: 11:00

{ރިޔާސަތުގައި އިންނެވީ ކޮމިޓީގެ ނައިބު މުގައްރިރު؛ ހުރާ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަނާރާ ނަޢީމް}

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

بسم الله الرحمن الرحيم. ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ޖުޑީޝިއަރީ ކޮމިޓީގެ 12 ވަނަ ބައްދަލުވުން ފެށީ. މި ބައްދަލުވުމުގައި ބައިވެރިވެވަޑައިގެންނެވީ ތިމަރަފުށީ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޙްމަދު ރިޔާޝް، އަދި ހިތަދޫ ދެކުނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމް ނާޒިލް، އަދި ކެންދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މަޙުމޫދު ޝަރީފް، ހޮޅުދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަބްދުއްސަލާމް، އަދި ތޫދު އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިސްމާއީލް ނިޒާރު، އަދި ހުޅުދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ޝާހިދު، ފަރެސްމާތޮޑާ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޝްރަފް ރަޝީދު، އަދި ފުވައްމުލަކު މެދު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަލީ ފާރިސް. މިއަދު އަޅުގަނޑުމެންގެ މި ބައްދަލުވުމުގެ އެޖެންޑާގައި؛ އަދި އަޅުގަނޑުމެންނާއި ގުޅިވަޑައިގެންނެވި ކުރުސްތު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ޝާމިން ބަޝީރު. މިއަދު އަޅުގަނޑުމެންގެ މި ބައްދަލުވުމުގެ އެޖެންޑާގައި ވަނީ އެއް އައިޓަމެއް. އެއީ ސިޓީއެއް. އިދާރާތަކުން މި ހުރިހާ ބޭނުންތަކުން ވެސް ލިބިފައިވާ އެ ސިޓީގެ ކޮޕީއެއް. އާދެ! އަޅުގަނޑުމެންނަށް ވެސް ލިބިފައި އޮތީ. ދެން މި ސިޓީ އަޅުގަނޑުމެން އިއްވައިލާފައި ސިޓީއާމެދު މެންބަރުންގެ ޚިޔާލުފާޅުކުރުން، ގޮތެއް ކަނޑައަޅުން އޮންނާނެ. އާދެ! ސެކްރެޓޭރިއޭޓުން ސިޓީ އިއްވައިދެއްވުން އެދެން.

އިދާރީ މާޖިން ވާހަކަދެއްކެވުން:

މ.ސިޔާ، މާލެ. ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ރައީސް އަބްދުއްރަޙީމް އަބްދުﷲއަށް، ފޮނުވި ސަމާލުކަމަށް ރަނގަޅުވެމުވެ. ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނުގެ މެންބަރުންގެ ސުލޫކީ މައްސަލަތަކާއި ބަލައިދިނުމަށް އެދި ހުށަހެޅުން. ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ޖުޑީޝިއަރީ ކޮމިޓީއަށް. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 157 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގައި ފަނޑިޔާރުންނާ ގުޅޭ ޝަކުވާތަކާއި ބެލުމަށް އުފައްދާފައިވާ ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަން (ޖޭ.އެސް.ސީ) އަކީ ވަކި ފަރާތަކަށް ބޯލަނބާ މުސްތަޤިއްލު މުއައްސަސާއެއް ކަމާއި އަދި އެ ކޮމިޝަނުގެ ވާޖިބުތަކާއި މަސްއޫލިއްޔަތުތަކާއި އަދާކުރަންވާނީ ޤާނޫނުއަސާސީ އާއި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން ފާސްކުރާ ޤާނޫނާއި އެއްގޮތަށް ގޮތުގެމަތިން ކަމުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ. ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނުގެ ޤާނޫނު، ޤާނޫނު ނަންބަރު 10/2008ގެ 17 ވަނަ މާއްދާގައި އެ ކޮމިޝަނުގެ މެންބަރުންގެ ސުލޫކީ މިންގަނޑު ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ. ކޮމިޝަނުގެ މެންބަރުންގެ މަސްއޫލިއްޔަތު އަދާކުރުމުގައި ބޭރުވެއް ބޭނުންކުރެވޭ ހިފެހެއްޓުމަށް ނިމި އެ ކޮމިޝަނުގެ ހިތްވަރުދޭ ގޮތަކަށް ނޫނެވެ. ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނުގެ ޤާނޫނުގެ 17 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި މެންބަރުންގެ ސުލޫކީ މިންގަނޑު

ތަފްސީލުކޮށްދެއްވިއެވެ. އަޅުގަނޑު މި ސިޓީ މި ރިޔާސަތަށް ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނުގެ މެންބަރުން އަޅުގަނޑާ ގުޅޭ ބައެއް މައްސަލަތަކުގައި ނިންމެވުންތައް މެންބަރުންގެއާއި މަސްއޫލިއްޔަތުތައް އަދާކުރައްވާގޮތުގައި ޖުޑީޝަރީގެ ގޮތުންނާއި ބާރުވެރިކުރާ ސުޕްރީމް މިނިވަންކަމާ ހިފެހެއްޓުމަށް ބަދަލުގެނައުމާ އެ އަދާކުރައްވާފައިވާ ގޮތުން ގެނެސްފައިވާ ވަނީ ކަނޑައެޅުނު ގޮތުގެ ދިރާސާކުރައްވާ މަޢުލޫމާތު ލިބިފައެވެ. އަޅުގަނޑުގެ މައްސަލަ އަސާސީ ޙައްޤު ޤާނޫނު އަސާސީގެ ހުކުމްތަކާއި، ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ފަނޑިޔާރުންގެ ނަމުގައި ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނުން ހިނގަމުންދާ އިޖުރާއާތުގެ ތަޙްޤީޤެއް ބައެއް ޖުޑީޝަރީގެ މައްސަލަތަކުގައި އަދާކުރައްވާގޮތާ ގުޅިގެން އެއްބަސްވެވިފައެވެ. 1- ފަނޑިޔާރު ވަކިކުރެއްވުމުގެ އިޖުރާއާތަކާ ގުޅުނު ކަންކަމުގެ ހިފެހެއްޓުން. 1.1- ޤާނޫނު އަސާސީގެ 53 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ފަނޑިޔާރު ވަކިކުރެއްވުމުގެ އުސޫލު ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެ ހިނގާއިރު އެފަދަ އެހެން ގޮތަކީ ލިބިގަތުމުގެ ޙައްޤު ގޮތުގެ މިންގަނޑު ލިބިގެންވާ ކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ. 1.2- 5 ޑިސެންބަރު 2024 ގައި ކުރިމަތިވި ހާލަތުގައި ބައްލަވާ ބަލަހައްޓާ ބޭފުޅުން ނިންމުމުގެ އަޙްމަދުމަޖީދު ކުރީގެ ކުރިމަތިވި ހާލަތުގެ ޤާނޫނީ އޮނިގަނޑުކަމަށް އަޅުގަނޑު ނުފެނޭ ފަދަވެ ކަމަށް ފެނޭ، އެ ޖުޑީޝަރީން ބަލައިގަތުމާ ސުޕްރީމް މައްސަލައެއްގެ ތަޙްޤީޤަށް ފައިލުކުރައްވާ 11 މާރިޗު 2025 ގައި އަޅުގަނޑު ޓީ.އެސް.ސީގެ ތަޙްޤީޤަށް ހާޒިރުކުރުވިއެވެ.

އަޅުގަނޑު އެ ދުވަހު ޖުޑީޝަރީން ހާޒިރުވި ފަނޑިޔާރު ވަކިކުރާ އުސޫލެވެ. ތަޙްޤީޤުގައި މައްސަލައިގެ މައްސޫލިއްޔަތު ގެދާދެކުން އަޅުގަނޑު ޖަވާބުދާރީވާން ކަމަށް ދަންނަވައި، ނަމަވެސް މައްސަލަ ހިނގަމުންދާކަމާއި އިޖުރާއީ ކަންތައްތަކެއް ފާހަގަކުރަން އަޅުގަނޑުގެ ފަނޑިޔާރު ވަކިކުރާ ބާރުލިބި ނަމަވެސް، ފަނޑިޔާރު ވަކިކަން އެ ފުރުސަތު ދެއްވާފައި ނުވެއެވެ. އަދި ޖުޑީޝަރީގައި ފަނޑިޔާރު ވަކިކަން އެއްވެސް ވާހަކައެއް ދެއްކުމުގެ ފުރުސަތު ނުދެއްވާ ކަމަށް ތަޙްޤީޤުކުރި ޖުޑީ ފުރިހަމަކުރުން ލިޔެކުރިއެވެ. 1.3- އަޅުގަނޑުގެ މައްސަލަ ތަޙްޤީޤުކުރާ މައްސަލައަކީ އޭގެ ޖަވާބުގައި ޖެހޭނީ ކުރީގެ މައްސަލަތަކެވެ. ޓީ.އެސް.ސީން ޖެހޭނީ ތަޙްޤީޤާއި ނުކުރުމާއި ނަމަވެސް، އެ ތަޙްޤީޤުގައި ހުށަހަޅާ ޖެހޭ ތަޙްޤީޤުގައި ބެލުނުކުރުމުގެ ފުރިހަމަ އަންގާނެއެވެ. ކުރިމަތިވި ހާލަތުގެ ފަރާތުގެ ޤާނޫނު ފެނުނު ކުރިމަތިކުރީގެ ނިޔާ ކުރީގެ ތަޙްޤީޤުގެ ސަފަރާތު ވަކިކުރުމަށް ނިންމަވާ ފަދަ އަޅުގަނޑު ވަކިވެއިން ވަކިކުރިޔާ ސަފަޅަކެވެ. އެއީގެ ބަޔާންތަކެއް ހިތްވަރުދިނުމާ ވަކިކުރާ ޓީ.އެސް.ސީން ހަމަޖެހިގެން ތަޙްޤީޤަށް ނަގާ މުޅި ނިންމުން ހޯދުނު ޤާނޫނާ ހަމަނުވަތަ ހުރި ނިންމުމެވެ. އަދި ޓީ.އެސް.ސީގެ ތަޙްޤީޤުގައި ޤާނޫނު އިސްތިސްނާއީ މަރުޙަލާގައި ވެސް ޖުޑީޝަރީން ބަރާބަރަށް މައްސަލަ މައްސަލަ ޤާނޫނު ބަދަލުކުރި އެ ޖުޑީޝަރީން ބަދަލުގައި ފިޔަވަޅު އެ ތާރީޚު ކަމަށް ބަލާފައިވާ ބަދަލުކުރުމުގެ ބާރާއި ވަކިކުރުމުގެ އިސްތިސްނާއީ މަރުޙަލާއަށް ލިބިގެންވާ ބާރު ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނުގެ ފަނޑިޔާރުގެ 32-2 ގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ. އަދި މައްސަލަ ސާބިތުވާ ކަމަށް ނިންމައި އަޅުގަނޑު ވަކިކުރުމުން ވަކިކުރުމުން

ނިންމައިދީ ނަމަ، އެ ނިންމުން ތަންފީޛުކުރުން އިސްތިއުނާފު މަޖިލީހަށް ހުށަހެޅުމުގެ ފުރުޞަތު ލިބޭ އަޅުގަނޑުގެން ނުލިބޭނެއެވެ. 1.4- ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނުގެ ގަވާއިދުގެ 25 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ތަޙުޤީޤުކުރާ ޝަކުވާތަކުން ގާނޫނީ ވަކީލުންގެ އުސޫލުތަކާ ކުރުމުގެ ބައެއް ކަރުދާސްތަކެއްވެސް ބެލެވިއްޖެއެވެ. އަދި ގާނޫނީ ވަކީލުން އެއްގަލަންކޮށް، ތަޙުޤީގަކީ ޝަކުވާތަކު ޖަވާބުދާރީވުމުގެ ގާނޫނީ ވަކީލާ މަސްލަހަތުކުރަމުންދާ ކަމަށް ބާރުއަޅަން ޖެހޭކަމަށް ފާހަގަކުރެއްވިއެވެ. ނަމަވެސް، އަޅުގަނޑުގެ މެއްސަރު ބަޔާ ކޮމިޓީން މިކަން މާނަކުރެއްވުމަށް އަޅުގަނޑުގެ ގާނޫނީ ވަކީލު މުޢާމަލާތް އެ ބައްދަލުވުމުގައި ހަރުދަނާކުރެވިދާނެ ކަމުގެ ޚިޔާލުތައް މަޖިލީހުގެ ފަރާތުން އަޅުގަނޑު ކިޔައިދީފައިވާ ޙާލަތުގައި ޢަމަލުކުރަން ޖެހޭ ގާނޫނީ ވަކީލު ކުރަށްދެވޭކަމާ މަޖިލީހަށް ޝަކުވާ ވަގުތު ނިޔަތް ޙަރަކާތްތެރިވުމުގައި ތައްޔާރުކޮށް ވަރަށް ވަރަށް ދެކޮޅު އެކަމުގައި ކޮމިޓީގެ ދެންހަމަ ކޮށްފައިވާތީ، ކަށަވަރު ކޮމިޓީގެ ދެންހަމަ އަމަލުކުރާނެ އަދި ޢަމަލުތަކުގެ މުޅިސަރަހައްދު ކޮމިޓީގެ ރިޢާޔަތްތެރި އިންސާފު ދެންހަމަ ދަޢުވާ މުޢާމަލާތު ނުކުރުން ހުރިހާ ފަރާތަކާ ހުރިހާ ބަދަލުތަކަށް ކަމަކަށް ނޫން ބަހައްޓައިދިނުމަށް ވިދާޅުވިއެވެ. ގާނޫނީ ވަކީލުގެ މަޝްވަރާ ޝިކާއަތުގެ ބައްދަލުގެ ބެހެއްޓުމަށް ރައްޔިތުންގެ ޚިޔާލުތަކާ ޙަވާލުކުރުމަށް ފާހަގަކުރެއްވިއެވެ. 1.5- މި މައްސަލައިގެ ކަން ހިނގައިދިޔަ ގޮތް އަޅުގަނޑުގެ ދެނެގަން ޚިޔާލުފާޅުކުރެއްވި އެއްވެސް އިޖުތިމާޢީ ދެކުންކަމަށްވެއެވެ. ނަމަވެސް، ގާނޫނީ އަދި އިޖުރާއީ ކަންކަން ޤާނޫނުތަކާއިމެދުގައި އަޅުގަނޑުގެ ވަކިވަކި ހުށަހެޅުމަށް ނިޔަތްކުރުމުގަ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 53 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން އަދި ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނުގެ ގަވާއިދުގެ 17 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)ގެ 1 ވަނަ ނަންބަރުގައި ޤާނޫނުއަސާސީ އާއި ގާނޫނުގައިވާ ގޮތަށް ކަންކަން ކުރުމަށް ދެންހަމަނުގެ މައްސަލަ ތަޙުޤީޤުކުރުމަށް ޢަމަލުކުރާ ހުށަހެޅުން ކަރުދާސް ވަކިވަރަކަށް އެއްލަވާލެވިއެވެ. 1.6- ފަހާއްޓި، އަޅުގަނޑުގެ މައްސަލަ ތަޙުޤީޤު ކުރާ ކޮމިޓީގައި ތިއްބެވި ދެންހަމަނުން ކުރުގައިވާ ތަޙުޤީޤު މުރާޖަޢާ، މުރާޖަޢާ ނާޒިރު އަދި އަލީ އިބްރާހީމް ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނުގެ ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކުރައިވާ ދެންހަމަނުގެ ސުލްޠާ މިންގަނޑު ހިފާފައިވާތީ، މިކަމުގެ މައްސަލަ ޝިކާއަތްތަކާއި މުޢާމަލާތްތަކާ އެދި ދަންނަވާލެވެ. 2- އިންސާފުން އެއްބަސްވެ ހުރި މައްސަލަ ބެލުމުގައި ވަކި ނަޒީހާއަށް ހަމަޖެހުމުގެ މައްސަލަތަކާގުޅިގެން. 2.1- ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނުގެ 24 ވަނަ މާއްދާގައި ތަޙުޤީޤުކުރާ ކޮމިޓީން މައްސަލަތަށް ބަލަންޖެހޭ އިންސާފުވެރިކަމާއި ކަމަށް ބާރުއަޅުއްވާފައިވާއެވެ. އަދި އެ ގާނޫނުގެ 17 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)ގެ 5 ވަނަ ނަންބަރުގައި ދެންހަމަކުރަމުގެ މަސްއޫލިއްޔަތުތަކަށް އަމާނާތްތެރިވުމަށް ބާރުތަކަށް ބާރުލިބިގެންވާ އެއްވެސް މަގާމު ނުވަތަ އެއްވެސް ފަރާތަކުން އަސަރު ފޯރާނެ ކަމެއް ކުރުމެއް ނުކުރާ އަދި އެއްވެސް މަގާމެއް ނުވަތަ އެއްވެސް ފަރާތަކުގެ ނުފޫޒެއްގެ ދަށުގައި މަގާމާ ވަކިކުރަން ބާރުނުލިބޭ. 17 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)ގެ 6 ގައި އެއްވެސް ފަރާތަކަށް ޖެހިލުންވުމެއް ނެތި، ވަކި ފަރާތަކަށް މަންފާއެއް ހޯދައިދިނުމެއް ނެތި، ތަރައްޤީބަށް

އެއްރިބާވެ ހުށަ މުސްތަޤްބަލުގައި ގުޅުމުން އަމަލުކުރަންޖެހޭ ކަމަށް އޮވެއެވެ. 2.2- ކުރިމަތިލާ ކޮމިޓީގެ ފަނޑިޔާރުންނަކަށް އަޑުއަހަން ޝަރުޢީ ފުރުސަތު ކަމަށް މުޢާމަލާތުގެ މައްސަލަތަކުގައި އާ ކޮމިޓީގެ 3 ފަނޑިޔާރުންގެ ހިސާބުން ކޮމިޓީއަށް ހާޒިރުކުރަން ނަގާފައިވާތީއެވެ. އެއީ ކުރިމަތިލާ ކޮމިޓީގެ މާނަ އިޙްތިރާމް ޤަރުނީ، ފާނަ ސަލާމް ކަމަށް އަދި އެ ކޮމިޓީގެ ދިނަ ފާނަ އާދަމް މުޙައްމަދެވެ. އަދިގަނޑުގެ...

ރިޔާސަތުން ފާހަގަކުރެއްވުން:

މިހިސާބުން މި ބައްދަލުވުން ސިޔާދަތުކުރާގޮތަށް ދެންބަދުން ދެކެވުނު ކަންތައް ގޮތަކަށް އަދިގަނޑު ހުށަހަޅާފައިވާނެއެވެ. (ޢޯދު މައިކަލައި މަޝްވަރާކުރެއްވުން) އާދެ! އެހެންވީމާ، އަދިގަނޑުމެން ބައެއް ފަރާތްތަކުގެ ޚާއްޞަ މައްސަލާތައް ހުރިމަ އެ ބައިވެރި އެއްކޮށްގެން ކުރިއަށްގެންދާނަން އިންޝާءَاللهُ. ސިޓީ ކިޔާ.

އިދާރީ މޭޒުން އިއްވުން:

2.3- ނަމަވެސް، ކޮމިޓީގެ ތަރުޖަމާކުރުމަށް ރިޕޯޓްތަކުގެ ނަންބަރު ނުކުންނައިރު ބަޔަކު ނުވެސް ދައްކާ ފާހަގަކޮށްފައި ވަގުތީ ހިމާނަތްވެއްޖެއެވެ. ރިޕޯޓްގެ؛ 2.4- އަދިގަނޑުގެ މަސްލަހަތު ބަލާ ކޮމިޓީން ގެންދަނީ ފާއިތުވެދިޔަ ގޮތަށް އިންސާފުން އެއްބަސްވުމުގެ ބައިވެ ނުވުނު ދައްކާ ފާހަގަކޮށްފައި އޭރު މައްސަލަތައް އަވަސް ކުރުމަށް ބަލައިގަންނަން. އަދި މި މައްސަލަތައް ގެނެގެން އެ ކޮމިޓީން ބޭނުންވާނެ ވަކި ނަމޫނާއެއް ނެތް، އަދިގަނޑު ވަޒީފާއިން ފަރާތްތަކަށް ސަރުކާރު އެނގޭތޯ. އަދި މި ބަޔަކު ސިޓީ ގެނެވިފައިވާ ސުޕްރީމް ކޯޓަށް ހުށަހެޅިފައިވާ އަދި ބުނެފައިން ފަރުވާތެރި ދަށުވެރިޔާ، މައްސަލަތައް ދަށުގައި ބަލައިގަތުމުގެ ހިނގާ ޤަރާރު ނަތީޖާ އަޅުއްވަ އުފާވެ ބޭނުންވާ ގޮތަށް ޝަރީޢަތުގައި ކަންކަން ނުކުތުމުން ގުޅުމުގެ ގޮތުންނެވެ. މިއީ އިސްވެ ދެންނެވުން ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނުގެ ގާނޫނުގެ މާއްދާތަކާ ހިލާފު އަމަލުތަކުން، ކޮމިޓީގައި ރިއްޗަވާ ތަޢުލީމު މުޙައްމަދު، މުޙައްމަދު ނާޒިރު އަދި އަލީ އަޙްމަދު ރަޝީދުގެ ސުލްޠާން މައްސަލަ ބައްލަވައިދެއްވުމަށް ދަންނަވަމެވެ. 3- ފުޅައްސަރަކާތުގެ ގޮތުން ކޮމިޓީގެ އިސްތިސްނާ ކުރުން އެބައި އަދި ކުރީން ހިނގާފައިވާ ހާދިސާތައް ބަދުނީތީ ކަމަށް ބުނެން. 3.1- ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނުގެ ގާނޫނުގެ 22-1 ވަނަ މާއްދާގެ (ގ) ގައި ކޮމިޝަނަށް ހުށަހެޅޭ މައްސަލަ ހުށަހެޅުން ބާރުވެރިކުރުން ދަށުން ބަލާ ފިޔަވަޅު ނިންމަވާ 14 ދުވަހުގެ ތެރޭގައި މައްސަލަ ބަލާފައި ގޮތް ނިންމަން ކޮމިޓީން އެ މައްސަލައާއި ބެހޭގޮތުން ނިންމުން ނިންމައި ކޮމިޝަނަށް ފޮނުވަންވާނެ ކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ. ހަމަ އެގޮތައިން ޖޭ.އެސް.ސީގެ ޖިލްދު ކޮމްޕްލެއިންޓް އަށް އިންވެސްޓިގޭޝަން ޑިޕާޓްމަންޓްގެ

ސްޓޭންޑިންގ އޯވަރނައިޓް ޑިޕޮސިޓް ފެސިލިޓީ (އޯ.ޑީ.އެފް)ގެ 4.5 ގައި ޝަރުޠާ ހުރަހެޅުމާ 14 ދުވަހުގެ ތެރޭގައި އަ
ސަލާމަތާއެކު މައުސޫލު ބެލެހެއްޓުމަށް ބަދަލު ނިންމަމުން ކޮމިޓީން ނިންމުމަށްފަހު ކޮމިޓީގެ އެޖެންޑާއަށް
ފޯރުކޮށްދޭން ކަމަށް ބައްޔާންކުރެވިއްޖެ. 3.2- 10 މާރިޗު 2025 ގައި އަލުގަނޑުގެ ދުވަސް ސުކޫކު މައުލޫމާތު
ބަލާކަމަށް އަންގައި ޓީ.އެސް.ސީން އަލުގަނޑަށް ނެރުނު ފޯރުކުރެވިއްޖެ. މިފަހަރު ފޯރުކުރި ސުކޫކު މައުލޫމާތުގެ
ނެރުނުއިރު ހައިކޮޓުގެ އެސީސްޓެންޓް ރެޖިސްޓްރާރ ޑިރެކްޓަރ ޖެނެރަލް މުޙައްމަދު ޙަސަން ސުޕްރީމް ކޯޓުން ހުކުމްކޮށް
ފާހަގަކުރި ފަސޭހަތަކު ޙުކުމްތަކުގެ އެއްބަސްވުން ކޮމިޓީ ބަލައިގަތުމުން ކަމަށް ވެސް މައުލޫމާތުދިނުމަށް އަލުގަނޑު
ފުރުސަތު ދީ ދަތިކަމެއް ހުރުމުން އަލުގަނޑުގެ ސުކޫކު މައުލޫމާތު ކޮމިޓީގެ އިސްނެގުމަކަށް ބަލާ ކަމަށް ބުނާ
މައުލޫމާތެވެ. މި މައުލޫމާތު ގެނެސް ހުރި ފުރުސަތުތައް ހަރުދަނާކޮށް 2022ގެ އޮކްޓޫބަރު މަހުގައި ހުށަހެޅުން މި
މައުލޫމާތު މި ކޮމިޓީގެ ޖަލްސާގައި އެ ފުރުސަތު އެޖެންޑާކުރުމުގެ ތެރެއިން މި މައުލޫމާތު ގެނެސް ވަނީ ބޭއްވެ
ނިންމުނުއިރު ވިއްސާ ނުވަތަ ނުވިއްސާ މައުލޫމާތުދީފައި ބޭއްވި ކަނޑައެޅުމަށް އޮތް 14 ދުވަހުގެ މުއްދަތު ފާއިތުވެ
ދިޔަ އެވަގުތު އަދާހުއް ހިނގާފައިވާކަން. މި މައުލޫމާތު ހިންގާނުވާތީގެ އިންސާފު ބަޔާނާ ނަގައިދޭ އުސޫލު ފެބްރުއަރީ
2025ގެ ކުރީކޮޅުގައި އަލުގަނޑަށް ދެއްވިކަން. މި ޝަރީޢަތް ގުޅިގެން ސުޕްރީމް ކޯޓުން ޙުކުމްކޮށްދީފައި ބަލައި
އެދި ހައިކޯޓުގައި އަލުނަގައި ޝަރީޢަތް މައުލޫމާތު ބެލެހުމުގައި ބަލައިގަތުމަށް ފެސޭޙަރާމްގެ ސުކޫކު މައުލޫމާތު
ހުށަހަޅާފައިވާކަމާއި އަދި ދެކި މައުލޫމާތަކަށް ސުޕްރީމް ކޯޓުން 7 ދުވަހުގެ ތެރޭގައި ނިންމަމުންދާ މައުލޫމާތުގެ
ތަރުޖަމާކުރުމަށް ޚިޔާލުތަކުގެ ހައިކޯޓުން ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ޝަރީޢަތްތަކުން ހުށަހަޅައިގެން މަސައްކަތްކޮށްދެވޭތީ
ޝަރީޢަތުގެ ހުކުމާއި، ނަމަވެސް މިއަދު ޓީ.އެސް.ސީގެ ވަންހަދަން ދުވި ޝަރީޢާ ސިޔާސީ ކުރިމަތިވާކަން ހައްދަވާފައިވާކަން.
26 ފެބްރުއަރީ 2025 ގައި ޓީ.އެސް.ސީން ނިންމާފައިވަނީ މި ޝަރީޢަތް ގުޅިގެން ފޯނު ރިޕޯޓް ޙަސަން އަޙްމަދު ފޯރުކޮށްދީފައިވާ
މައުލޫމާތު ބަލަންހާއި ނަމަވެސް އެ ފޯނު ރިޕޯޓް މަސައްކަތް އިސްތިއުފާ ދެއްވުމަށް އަންގައިދީ ކޮމިޓީގެ ޖަލްސާ
ބާއްވައި، މިފަހަރު މި ސުކޫކު މައުލޫމާތު އަލުގަނޑާއި ފޯނު ރިޕޯޓް މަރުޙަލާ އަދި ޖަވާބުދާރީ ނަމޫނާކުރެވިފައިވާކަން. 3.3-
ދަންނަވާނަން ކަނޑައެޅުން ފެންނަނީ ޔަގީންކަމާއި ބިޔަޚިލާފު ޓީ.އެސް.ސީގެ ފޯރުކޮށްދިން އިޖުރާއަތުތައް ކުރިއަށްގެންދިޔަ ކަނޑައެޅިފައިވާ
ގާނޫނާއި އެ ކޮމިޓީގެ އައި.އެމް.ޕީއާ ހިލާފަށް ބާރު ބަޔާނާއި ޝަރީޢަތުގެ ޕްރިންސިޕަލްތަކެވެ. ދުވަސް ސުކޫކު މައުލޫމާތު
ބައްލަވަން ނިންމާފައިވާތީ އަލުގަނޑު ޚިޔާލުތަކަށް ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ފެޑެރަލް ގާނޫނީ ހުއްދަތަކަށް ބަޔާންކުރުމަށް ބުނާ މައުލޫމާތަށް
އެއްވެސް އިސްތިސްނާއެއް ނެތް ވެރިކަމުގެ ގާނޫނީ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ހުކުމްތަކުން ޓީ.އެސް.ސީއަށް ފޯރުކޮށްދީފައިވާ
ބައްލަވަމުން ހަމަޖެހިފައިވާ ރިޔާސަތުންނެވެ. މި އަދަދަށް ޤައުމީ ސިޔާސަތު ކޮމިޓީގެ 22-1 ވަނަ މާއްދާގެ
(ށ) އާއި، އައި.އެމް.ޕީގެ 4.5 އާއި، ޤައުމީ ސިޔާސަތު ކޮމިޓީގެ ގަވާއިދުގެ 17 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)ގެ 1 އާއި

އަދި 6 ވަނަ ނަންބަރާ ހިލާފު އަމަލުތަކެއްކުރުން، ޖޭ.އެސް.ސީގެ މިކުރުގައި ޝާމިލުވާ އެންގުމަކީ މެންބަރުންގެ މައްސަލަ ފިޔަވަޅުއަޅުއްވައިދެއްވުން އެދުމެވެ. 4- އިންސާފުން އެއްކިބާވާ އަމަލުތަކުން. 4.1- ޙުސައިން މުޙައްމަދު ނަސީމް އަދި ހައިކޯޓުގެ އަދުޝަދު ހުކުމު މައްސަލަ ބެއްލެވި ބެންޗުގައި ތިއްބެވި ފަނޑިޔާރުންގެ ސުލޫކާ މައްސަލަ ސުޕްރީމް ކޯޓުން ޖޭ.އެސް.ސީއަށް ހުށަހަޅުއްވައިފައިވާތީއެވެ. މި ޝަކުވާ ވެސް ޖޭ.އެސް.ސީއަށް ހުށަހެޅީ 2022 ވަނަ އަހަރުއެވެ. ނަމަވެސް، ޙުސައިން މުޙައްމަދު ނަސީމް ސުޕްރީމް ކޯޓަށް ހާޒިރުކުރުމުން ހައިކޯޓުން ހުށަހެޅި ޝަކުވާ އާއި އަލުގަނޑުމެންގެ ސުލޫކީ މައްސަލައެއް ކަމަށް ބައްލަވާ އަލުގަނޑުމެން ސުޕްރީމް ކޯޓުން ހުށަހެޅި ޝަކުވާ ވަނީ އިއްޔެ، 15 މާރިޗު 2025 ގައި ކޮމިޝަނުން ނުބައްލަވަން ނިންމަވާފައެވެ. 4.2- މި ދެ މައްސަލައާ ގުޅޭގޮތުގައިވާ ދު މައްސަލަ ކުރިމަތިލިއިރު މައްސަލައިގެ އެއްވެސް ބަޔަކުގެން ޖޭ.އެސް.ސީން އިންސާފު ގައިމުކުރުވާނެކަމުގެ ޔަޤީންކަމެއް ނެތްކަމެވެ. އިއްޔެގެ ވަޒީފާއެއްގައި ކުއްލި ޒަމާނަކަށް ސުޕްރީމް ކޯޓުން ހުށަހެޅި ޝަކުވާ، އެ ޝަކުވާ ހުށަހެޅުމާ 2 އަހަރަށްވުރެ ގިނަ ދުވަސް ފާއިތުވެފައިވުން ޖޭ.އެސް.ސީން ނުބެލުމަކީ ނިންމަވާފައިވާ އެ ޝަކުވާ ބަލައިދޭ އެއް ފަރާތަކީ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ފަނޑިޔާރުންކަމުން، މިހާރު ކުރިމަތިލާފައިވާ ފަރާތްތަކެވެ. އެހެންކަމުން، ކުއްލި ޒަމާނަށް ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނުން އެ މައްސަލައިގެ ފައިލު ބަންދުކުރުމަށް އަވަސްވެގަތުމަކީ ވެސް އެކަމުގައި ސުވާލު އުފެދޭ ކަމެކެވެ. 4.3- މިއީ ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނުގެ ޤާނޫނުގެ 17 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)ގެ 6 ވަނަ ނަންބަރާ ކަނޑައެޅިގެން ހިލާފު އަމަލެއް ކުރުމުގައިވާތީ މި އަމަލުތަކުގެ ސަބަބުން ޖޭ.އެސް.ސީގެ މެންބަރުންގެ އަޚްލާޤީ ފެންވަރު މިހާރު ހުރީ މުޖުތަމަޢު ގަބޫލުކުރާ ފެންވަރެއްގައި ނޫނެވެ. އަދި މިފަދަ ނުހެޔޮ އަމަލުތަކަކީ ގާނޫނު ފުރިހަމަ ދުސްތޫރާއި ހަމަހަމަކަމާއި އިންސާފުން އަމަލުކުރުމުން އެއްކިބާވުމުން ކޮމިޝަނުގެ މެންބަރުންނަށް މަސައްކަތުގައި ރައްޔިތުންގެ ފުރުސަތު މަސްއޫލިއްޔަތު ނޫނެވެ. މިއީ ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނުގެ ގާނޫނުގެ 17 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)ގެ 2 އަދި 3 ވަނަ ނަންބަރުގައި ބަޔާންކުރާ ސުލޫކީ މިންގަނޑާ ހިލާފު އަމަލުތަކެވެ. 5- މަޢުލޫމާތު ސިއްރުކުރުމުން. 5.1- އަލިގަނޑުގެ މައްސަލަ ހުށަހެޅުން ދު ސުލޫކީ މައްސަލައިގެ ވެސް މަޢުލޫމާތު ހުޅުވާލައިގެން ކުރިއަށްގެންދިއުމަށް އަލިގަނޑު އެދުނީމެވެ. ނަމަވެސް، 2 މައްސަލައިގައި ވެސް ކޮމިޝަނުން ނިންމަވާފައިވަނީ އާންމު މަޝްވަރާތަކުން ގެއްލުންވެދާނެ ކަމަށް ވިދާޅުވެ ސިއްރުކުރުން މަޢުލޫމާތު ކުރިއަށްގެންދިއުމަށް. 5.2- މި ބާވަތުގެ އިދާރީ ތަޖުރިބާތަކުގެ މަޢުލޫމާތު އާންމުކޮށް ސިއްރުކުރުމަކީ ދުރުކަމު ރައްދުވާ ފަރާތްތަކުގެ މަޝްވަރާކުރުމެވެ. އެ ފަރާތްތަކާ އަދިއެކަށް އެ ބައްދަލު ދޫކޮށްލާނަމަ ކޮމިޝަނުން މަޢުލޫމާތު ސިއްރުކުރުމުގެ ޙައްޤު އިތުރު މަޝްވަރާތައް ނުލިބޭނެއެވެ. ސުޕްރީމް ކޯޓުގައި ކުރިއަށްދިޔަ ބައްސާލާ މައްސަލައިގެ މަޢުލޫމާތުގެ ފޮނުވުގެ 15 ފަރާތަކުން މިނޫން ކުރިން ސުޕްރީމް ކޯޓުގައި ބެންޗުގައި ހިމެނޭ

3 ފަނޑިޔާރުން ސަސްޕެންޑުކުރުމަށް ޖޭ.އެސް.ސީން ސުޕްރީމް ކޯޓު ވަކާލާތުކުރައްވާފައިވުން، މި ހާލަތަށް ޖޭ.އެސް.ސީން ސުޕްރީމް ކޯޓު ގެންދިޔަ ސަބަބަކީ ރައްދުވެރިންނަށް އެނގި ހާލަތު ހުށަހަޅަންޖެހޭ ކަމުގައެވެ. 5.3- ޖޭ.އެސް.ސީން އާންމު މަސްލަހަތަށް ބަލައި އަދުލުއިންސާފުގެ މައްސަލަތަކުގެ އަޑުއެހުން ސިއްރުކުރުމަށްޖެހޭ ކަމަށް ބުނެފައިވާތީ، ކަމުގެ ބަޔާނަކީ އަދުލުއިންސާފުގެ މައްސަލަ ފުރިހަމަ ތަޙްޤީޤުކުރުން މައްސަލަތަކީ އެންޓި-ކޮރަޕްޝަން ކޮމިޝަނާއި ޖޭ.އެސް.ސީއާ ދެމެދުން އަދުލުއިންސާފުގެ މައްސަލަ އުފައްދާފައިވާ އަސްލެއް ނެތް ޖިނާއީ ތުހުމަތެއް ކަމުގައިވާއިރު އަދުލުއިންސާފުގެ މައްސަލަ އުފެދިފައިވާ ދެވަނަ މައްސަލައަކީ ތަޙްޤީޤުކުރާނޭ މައްސަލައެއް ކަމުގައި ނުވުމެވެ. މި އަޑުއެހުމަށް ހުށަހަޅައިގެން ބޭއްވުނަމަ އަދުލުއިންސާފުގެ މައްސަލަ ތަޙްޤީޤުކުރުމުގައި ޙައްޤުތަކަށް ނުރާ ކަންތައްތަކުގައިކަން ރައްދުވެރިންނަށް އެނގެން ނެތްކަމަށް ވެއެވެ. 5.4- ޖޭ.އެސް.ސީގެ ފަންނީން ހިޔާރުކުރައްވަން އުފައްދާ އާންމު މަސްލަހަތަށް މިނިވަން އަދި ފުލްބެންޗެއްކުރަން ބެނާ ކޯޓުސަސްޕެންސެގެ ތަރުތީބު ކޯޓުޖެހައި ތިއްބާވާ 3 ފަންބަރުންގެ ތަޙްޤީގުން 2 ފަންބަރުންނަށް ސަފާ ރައްޔިތުންގެ މުސްތަޤްބަލާ މައްސަލަކުރައްވާ 2 ފަންބަރުން ކަމުގައިވާތީ، މި 2 ފަންބަރުން ވެސް ހިޔާރުކުރައްވާނީ ވަކި މަސްލަހަތެއްކަން ހާމަވެގެންދިޔަކަމެވެ. ގޮތުން ހިޔާލު ކަންކަން ހާމަވާގޮތުގެ އެ ކަންކަން ފާޅުވުމަކަށެވެ. އަދުލުއިންސާފު ދަރަޖަށް ބަލަމުންގެންދަނީ އަސްލެއް ނެތް އަދި ތުހުމަތު ވެސް އުފައްދާފައިވާ ކަމެއް ނެތް މައްސަލަތަކެއްކަން ރައްދުވެރިންނަށް ހާމަވާތީ އެކަން ފާޅުވެފައިވެއެވެ. އެހެން، އަދުލުއިންސާފު ކޯޓުގެ ފަނޑިޔާރުންތަކަށް ނުފޫޒުފޯރުވި ކަމަށް މިސާލަށް ބެލުނުވަނީ ހަމައެކަނި އިންޓަ-ކޯރަޕްޝަން ކޮމިޝަނުގާއި ޖޭ.އެސް.ސީންނެވެ. ހުރި ކޯޓުތަކުގެ ފަނޑިޔާރުން ވެސް ޖޭ.އެސް.ސީގެ ތަރުތީބުގައި ވިދާޅުވެފައިވާ މައްސަލަ ހިނގާދާގޮތް ކުރިން ވެސް އަދި ހިނގަމުންދިޔައިރު، އަދި އޭގެ ފަހުން ވެސް އަދުލުއިންސާފު ވެސް އަދި އެހެން ފަރާތްތަކުން ވެސް ކުރިމަތިލާ ކޯޓުގެ އެއްވެސް ފަނޑިޔާރަކު ނުފޫޒުފޯރުވައިދެވޭކަމެވެ. 5.5- އަދުލުއިންސާފާ ދިމާލުގައި ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ފަނޑިޔާރުކަމެވެ. އަދުލުއިންސާފުގެ މައްސަލަ އުފައްދައިގެން ބަލަމުންދާ މައްސަލަތަކުގެ ތަރުތީބު ހިނގާ ގޮތް އާންމު ރައްޔިތުންނަށް ފެންނަން ހުރީކަމެވެ. ނަމަވެސް، އެކަންކަން ވަނީ ހަމަޖެހިފައި ޖޭ.އެސް.ސީން މިއަދު ބޭނުންވަނީ އެއީ އެ ކޯޓުސަސްޕެންސް ވެސް، ހިފެހެއް ގޮތަށް ބަލައި އުފެއްދެވިފައިވާ މައްސަލަތަކެއް ކަމުގައިވާތީއެވެ. އަދުލުއިންސާފުގެ ސާފުކަމާ މައްސަލަތަކާ ބެހޭ އަޑުއެހުމަށް ސިއްރުކުރުމަކީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 17 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)ގެ 2 އަދި 3 ވަނަ ނަންބަރާ ޚިލާފު ކަމެއް ކަމުގައިވާތީ، ތަޙުޤީގު ކޯޓުތަކަށް އަދި އަޑުއެހުމަށް ސިއްރުކުރުމަށް ފޮނުވުމަށް ޖޭ.އެސް.ސީގެ ހުރިހާ ފަންބަރުންގެ މައްސަލަ ފިޔަވަޅެއްއަޅައިދޭއިރުގައި އެދި ދަންނަވަމެވެ. 6- ބީލަމެއްގެ ނަތީޖާއާ މެދު ސިއްރުކުރުން ގޮތުގައި ޒާތީ ހެޔޮކަން ބަލަހައްޓާކަށް ހުރަސްއަޅައިދީގެން. 6.1- ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލިހަކަށް ވަނުމަކަށް

ބައްޓާރުވަޑުންދަނިކޮށް ކުއްލި ގޮތަކަށް އަޅުގަނޑު ފަނޑިޔާރުކަމުން ސަސްޕެންޑްކުރުމަށް 26 ފެބްރުއަރީ 2025 ގައި ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނުން ނިންމީ އެ ކޮމިޝަނުގެ ކުއްލި ޖަލްސާއެއްގައެވެ. އަޅުގަނޑު ސަސްޕެންޑްކުރިކަން އަޅުގަނޑަށް ފުރަތަމަ އެނގުނީ މީޑިއާއިންނެވެ. ކޮމިޝަނުގެ އެންގުމެއް އަޅުގަނޑަށް ލިބުނީ ގިނައިރުތަކަކުން ފަހުންނެވެ. އަޅުގަނޑު ސަސްޕެންޑްކުރުމަށް ނިންމީ ނިންމުމަށް މުޤައްރަރުކުރުމަށް ބޭއްވި ހުށަހެޅުމަށް އެ ސަސްޕެންޝަނާ ގުޅޭ މައުލޫމާތު ހުށަހެޅުމަށް ދެއްވި ވަގުތު ދުވަސްވަރު ޖޭ.އެސް.ސީއަށް ސިޓީ ފޮނުވުމުން އެ ކޮމިޝަނުގެ ސިޓީން ޖަވާބުދާރީވުމަށް އަޅުގަނޑު ލިޔުމުން ހިއްސާކުރުމަށް 9 މާރިޗު 2025 ގައި ބޭއްވުނު ކޮމިޝަނުގެ ބައްދަލުވުމެއްގައި ނިންމާފައިވާ ކަމަށެވެ. އަޅުގަނޑު އެދުނު މައްސަލައިގެ ތަފްޞީލު އެނގެން ފިޔަވަޅުގެ ޚުލާސާ މައްސަލައިގެ ދޭނެވެ. އަޅުގަނޑު ސަސްޕެންޑްކުރުމަށް ކޮމިޝަނުން ބަޔާންކުރި ސަބަބުގެ ކޯޓުއަމުރު، އެ ޖަލްސާ ބޭއްވުމަށް އެދުނު މައްސަލަތަކުގެ ޚުލާސާއާއި، ކުރިން ޖަލްސާ ބޭއްވުމަށް އެދި ކޮމިޝަނުގެ ސަފްޙާއަށް، ޖަލްސާގެ ޢަމަލުކުރާ ގަވާއިދު މައްސަލަތަކެވެ. މި މައްސަލައިގެ ސިއްރުކުރެވިފައި ހުރި އެއްޗެއް ހަމައެކަނި ނޫނެވެ. -6.2 ނަމަވެސް ހުރި އެއްޗެއް ހަމައެކަނި ނޫން އެ ފިޔަވަޅުތަކަށް މައްސަލައާއި އަޅުގަނޑު ހިއްސާކުރުމުގެ ކޮމިޝަނުގެ ޖަލްސާއަކުން ނިންމައިދީ އެ ނިންމުން ނިންމުމުގައި ވޯޓުދެއްވި ހުރިހާ ބޭފުޅުން ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނުގެ ގާނޫނުގެ 17 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)ގެ 1، 2 އަދި 6އާ ޚިލާފުވޭ، ކޮމިޝަނުން ގާނޫނާ ޚިލާފަށް ކުރި އަމަލު ފާޅުކުރަން ބަލައި އަޅުގަނޑުގެ ގާނޫނީ ހައްޤުތައް ހުރަސްއެޅުމަށް ބަލައި މައްޗަށްބަލާ ފިޔަވަޅުތަކަށް ވަނަވަރުކުރަމުންދާކަމެވެ. މިއީ އެ ފިޔަވަޅަށް ދެކޭ ނިންމުމަކީ ގާނޫނާ ޚިލާފު ކޮމިޝަނުގެ އެންމެހައި ކޮމިޝަނަރުން ގާނޫނާ ޚިލާފު ކަމެކެވެ.

ޖޭ.އެސް.ސީގެ ކޮމިޝަނަރުންނަކީ އެ ކޮމިޝަނުގެ ސިފައިގެ ވަކި ގާނޫނުގެ ބައްޕަފަރާތް، އިންސާފު ގާއިމުކުރުމުގެ ބާރުގެ ބަރަދަނުގައި ހިމެނޭ އެކި ޒިންމާތަކުގެ އަމަލުތަކަށް ގާނޫނީ އިމުން ބޭރުން ކަނޑައެޅުމުގެ އަނިޔާ މައްސަލައެވެ. ޒިންމާދާރުކުރަން ވަޒީފާގެ ބިރުދެއްކުމުގެ އިހުތިޔާރު ކުޑަކޮށް ނޫނެވެ. އެއްވެސް ހަމައެއްނުވަތަ ނިޔާ ތިލަފަސްކުރަން ލިބިދެވާ ބާރުތަކާ ހިފެހެއްޓުމަށް ގަވާއިދުފުޅުތަކުގެ ބަދަލުގައި ހިއްސާކުރަން ބާރުތަކުގެ ތަޅާމާރު ދެކޭ. ދިވެހިރާއްޖޭގެ އަދުލުއިންސާފު ގާއިމުކުރުމުގެ ބާރަކާއި މަތީ އެންމެ ސުޕްރީމް ކޯޓު ރަށްވެހިކަން ހިނގަމުންދަނިކޮށް، ހައްސާސް މައްސަލައެއް ތަޙުޤީޤުކުރުމުގެ 15 ވަރަކަށް މިނިޓަށް ވެފައިވާކަން ޖޭ.އެސް.ސީގެ އެންމެ އިޖުރާއަތްތަކުގެ ބާރުން އެ ދެވަނަ އަޅުގަނޑު ހުކުމްކުރުން ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ 3 ފަނޑިޔާރުން ކުއްލި ގޮތަކަށް ސަސްޕެންޑްކޮށް، ޖޭ.އެސް.ސީގެ އިސްތިޢުފާ ދެއްވި ކޯޓުގެ ބޭރުން ޝަރީޢަތުގެ ކޯޓުގެ މަސައްކަތަށް ހުރަސްއެޅުނު ކަމެއް ގޮތަކަށް ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ފަނޑިޔާރުން 3 އެ ކޯޓުގެ މަސައްކަތް ވަކިކުރުމަށް މައްސަލައިގައި ބާއްވަން ހުރިހާ ޖޭ.އެސް.ސީ ކޮމިޝަނަރުން ކުރުން މަގުބޫލު ކަނޑައެޅުމެއް ނުބައި ހިނގައްޖައިގެ ބާރުތަކަށް

ޤާނޫނުއަސާސީގެ 141 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ)އާ ކަނޑައެޅިގެން ހިލާފުވާ ކޮޅަށް ނުފޫޒުފޯރުވުން ނޫން ކަމަކަށް ނުވާނެއެވެ. އަދި މިއީ ކޮމިޝަނުގެ އަމިއްލަ އިސްނަގައިގެން އަޅުގަނޑު ވަޒީފާއިން ވަކިކުރުމުގެ ނުރަނގަޅު ނިޔަތުގައި އަސްލެއް ނެތް މައްސަލަތަކެއް ގުޅުވައިގެން އަބުރު ކަތިލުމުގެ ސިޔާސަތާ މަސައްކަތްކުރައްވާ ކަމުގައި ވެސް ފާހަގަކުރަމެވެ. އެހެންކަމުން، މި ސިޓީގައި ފާހަގަކޮށްފައިވާ މައްސަލަތައް ބައްލަވައިދެއްވައި، ޖުޑިޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނުގެ މެންބަރުންގެ ސުލޫކާ ހިލާފަށް އަމަލުކުރެއްވި އަދި އަމަލުކުރައްވަމުންގެންދަވާ މެންބަރުންނާ މެދު ގާނޫނުގައިވާ ގޮތުގެ މަތިން ފިޔަވަޅުއަޅުއްވައިދެއްވުމަށް ހުށަހަޅުއްވަމެވެ. އިޙްތިރާމު ގަބޫލުކުރައްވުން އެދެމެވެ. 16 މާރިޗު 2025. ހާދިމުކުމް، އަޒްމިރަލްދާ ޒާހިރު. ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ފަނޑިޔާރު.

ރިޔާސަތުން ފާހަގަކުރެއްވުން:

އާދެ! ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ފަނޑިޔާރު ޑރ.އަޒްމިރަލްދާ ޒާހިރުގެ ސިޓީއާ ގުޅޭ މެންބަރުންނަށް ފެނިވަޑައިގަންނަވާ ހިޔާލު ފާޅުކުރެއްވުމަށް އަޅުގަނޑު ފުރުސަތުއަރުވަން. ކެންދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ޝާހިދު.

ކެންދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ޝާހިދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ސިޓީ އަޅުގަނޑު ވެސް މި އަޑުއަހައިލީ. އަޅުގަނޑަށް ގަބޫލުކުރެވޭ ގޮތުގައި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ މެންބަރުންގެ ބޭފުޅަކީ، ވަކިން ޚާއްސަކޮށް ޖުޑިޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނުގެ ވަރަށް ބޮޑު މަސްއޫލިއްޔަތެއް ހިފޭ މުޅިން ކޮމިޝަނަކަށްވާއިރު، މި ހުށަހެޅިފައި މިވާ މައްސަލަ މި ސިޓީގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަންތައްތަކަކީ އާދައިގެ ގޮތަކަށް އަޅުގަނޑުމެން ބަލައި ދެކިގެންވާ ޙުކުމްތަކެއް ނޫން ކުރެވިފައި މި ހުރީ. އެއް ކަމަކީ، ޖުޑިޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނުގެ ރައީސްގެ ބޮޑުގައި އަދި އޭގެ އިތުރުން ޖުޑިޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނުގެ ވަކި މެންބަރުންތަކެއްގެ ބޮޑުގައި އެ ބޭފުޅުން އެ ކޮމިޝަނުގެ ނުވަތަ އެ ކޮމިޝަނުގެ ނުފޫޒު އެހެން ގޮތަކަށް ބޭނުންކުރައްވައި، އާދަޔާ ހިލާފު ބާރެއް ބޭނުންކުރައްވައި، އެ ކޮމިޝަނުގެ މެންބަރުންނަށް ލިބިވަޑައިގަންނަވާ ރުހުސަތު ބާރެއް އެ މެންބަރުން ގެންގުޅުއްވާ ކަމަށް ތުހުމަތުކޮށް، އަދި ހަމަ އެއާއެކު އެ ކޮމިޝަނުގެ ސުލޫކީ މިންގަނޑުތަކާ ހިލާފަށް އެ ބޭފުޅުން އަމަލުކުރައްވާ ކަމަށް ތުހުމަތުކޮށް، އަދި މި މައްސަލައާ ގުޅިގެން ވަރައިގެން ގޮތް އެންމެހައި ކަންތައްތަކަކީ ބަލާއިރު އާދައާ ހިލާފު ކަންތައްތަކެއް މިގޮތަށް ހިނގާފައިވާ ކަމަށް ތުހުމަތުކުރެވޭ މައްސަލަތަކެއް. އެހެންވީމާ، ކުރީގެ، މިހާރުގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ސަސްޕެންޑުކުރެވިފައިވާ ފަނޑިޔާރު، އަޒްމިރަލްދާ ޒާހިރު ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ މި މައްސަލަ މި ކޮމިޓީން ބެލުމަށް އަޅުގަނޑު ހުށަހަޅަން. ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ.

<u>ރިޔާސަތުން ފާހަގަކުރެއްވުން:</u>

ހިތަދޫ މެދު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހިމް ނާޒިލަށް ފުރުސަތުއަރުވަން. ހިތަދޫ ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހިމް ނާޒިލަށް ފުރުސަތުއަރުވަން.

<u>ހިތަދޫ ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހިމް ނާޒިލް ފާހަގަކުރެއްވުން:</u>

ޝުކުރިއްޔާ ރައީސް. އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ސިޓީން ވަރަށް ތަފްސީލުކޮށް މި ސިޓީ ތުހުމަތާއި އެކީ ބަލާލާ އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެބައޮތް ތަފްސީލުތަކެއް ދެއްވާފަ. ވަރަށް ބޮޑަށް ފެނޭ އެބަ ފާހަގަކުރެވޭ ސިޓީގެ 1.6، 2.4، މިހެން ގޮސް އެ ސިޓީގެ ވަރަށް ބޮޑު ބައެއްގައި އެބަ ފާހަގަކުރައްވާ ޖޭ.އެސް.ސީގައި މި މައްސަލަ ބެލި ކޯޓުގެ، މި މައްސަލަ ބެލި ކޯޓުން ބަޔާން ކަރަހަ މުޅި ޖޭ.އެސް.ސީއަށް ބޮޑު ފެނުނު ކޯޓުގެ ހުރި ބަޔާން ކަރަހަ ނިންމުންތަކުގެ ވަރަށް ބޮޑު އެބަ ފާހަގަކުރެވޭ. އަޅުގަނޑު ފެނޭ ހަމަ ދެންމެ ކެންދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އެ ފާހަގަކުރެއްވި ފަދައިން އަޅުގަނޑުމެން އެބަޖެހޭ އަސްލު އެ ކޯޓުން ޖޭ.އެސް.ސީގެ އުސޫލުން ބަލަން ކަންތައްތައް ކޮށްފައި އޮތީ ހިއްވަރު އަޅުގަނޑުމެން އެބަޖެހޭ ސާފުކުރަން. ޝަރީޢަތާއި އުސޫލުތަކަށް ބަދަލުތަކާއި ގޮތްތަކުގައި އޮޅިގޮތް، މި ސިޓީ ފޮނުވި ބަދަލުވެފައި އުނިވަޔަށް ޖެހޭނެގޮތް ކަމެއް އެއީ ފެނޭ އެބަޖެހޭ ސާފުކުރަން. އާދެ ބަރޯސާގައި ގޮތުގައި ވަރަށް ބައިވަރު ކަންތައްތަކެއް ހުށަހެޅިގެން ހުރި ކަމަށް ފެނޭ އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެބަ ފާހަގަކުރެވޭ. އަދި ގޯސްކޮށް ގާނޫނީ ވަކީލުންގެ ބައި އާދޭ ބޭނުންކުރާ އެބަ ހިތުން. އަޅުގަނޑު ފެނޭ ހަމަ އެދެން ހުރިހާ ބޭފުޅުންގެ ފަރާތުން ފެނޭ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ކުރެވޭނީ ކޮން ކަމެއް އަޅުގަނޑުމެން މަޝްވަރާކޮށްގެން ގޮތެއް މި ކޯޓުން އެބަޖެހޭ ނިންމަން. ކޮން ކަމެއް، ކޮބައިތޯ އަޅުގަނޑުމެންގެ މެންޑޭޓުގެ ތެރެއިން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ކުރެވޭނީ ކޮބައިތޯ. އާދެ! އެ ވާހަކަ ހަމަ ފާހަގަކޮށްލަން.

<u>ރިޔާސަތުން ފާހަގަކުރެއްވުން:</u>

އަޅުގަނޑު ފުރުސަތުއަރުވަނީ ފުވައްމުލަކު މެދު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަލީ ފައިޒަށް.

<u>ފުވައްމުލަކު މެދު ދާއިރާގެ މެންބަރު އަލީ ފައިޒު ފާހަގަކުރެއްވުން:</u>

އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މުގައްރިރު. ކެންދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޒާހިރު އެ ހުށަހެޅުއްވި ހުށަހެޅުއްވުމާ ހަމަ އަޅުގަނޑު ވެސް ތާއީދުކުރަން. މި ކޯޓުން މި މައްސަލަ ބަލަންޖެހޭ. ދެން މީގެ އަސްލު މި 8

ބަޔާނާގެ މި ސިޓީއަށް ބަލައިލާއިރު މި ސިޓީގައި ވެސް ފާހަގަކޮށްފައި އެބައޮތް އެ ފަނޑިޔާރުގެ މައްސަލަ ބެލިއިރު އެއް ފަރާތުގެ ވާހަކަ އަޑުއަހާ ވާހަކަ ނުވާތީ އެއް ފަރާތުން ކަންތައްތައް ބަލާ ވާހަކަ. އެހެންވީމާ، މި ކޮމިޓީން ވެސް މަސައްކަތްކުރަންޖެހޭނީ މިއީ ދެފަރާތުގެ ވާހަކަ ވެސް އަޑުއަހައިގެން ކަމަށް އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަނީ. އަދި މިގެ އިތުރަށް މި ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނުގެ 3 މެންބަރުންގެ ނަން ވަރަށް ބޮޑަށް ފާހަގަކޮށް، އެ 3 މެންބަރުންގެ މައްޗަށް ތުހުމަތުތަކެއް ކުރެވިފައި ވެސް އެބައޮތް. އަދި އެސް.އޯ.ޕީތަކާއިގެ ވާހަކަ ވެސް އެބައޮތް. އެ އެސް.އޯ.ޕީތަކުގައި ހުރި އެއްޗެއް އަޅުގަނޑުމެންނަކަށް ނުވެސް އެނގޭ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ހަމަ ހުށަހަޅާލުމުގެ ގޮތުގައި ހުށަހަޅަން މި މައްސަލަ ބަލަމުން ކުރިން އަޅުގަނޑު މި ޝަކުވާދިން ގޮތަށް މި ސިޓީގައި މި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަންތައް ހިނގައިދިޔަ ގޮތް ޖޭ.އެސް.ސީން އަޅުގަނޑުމެން ލިޔުމުން ހޯދުމަށްޓަކައި، އަދި ޖޭ.އެސް.ސީގައި މިހާރު ހުރި އެސް.އޯ.ޕީތައް މި ކޮމިޓީއަށް ހިއްސާކޮށްދެއްވުމަށް، މި އެސް.އޯ.ޕީތައް ބެލުމަށްފަހު އަޅުގަނޑުމެންނަށް. އޭގެ ފަހުން މި ކޮމިޓީން ޤާނޫނުއަސާސީގެ މިންގަނޑު ޤާނޫނުއަސާސީގެ ކަންތައް. އެންމެ ފުރަތަމަ މި އެސް.އޯ.ޕީތަކާއި މިކަން ހިނގައިދިޔަ ގޮތް ބެލުމަށް ގޮވާލަން އަޅުގަނޑު ހުށަހަޅަން.

<u>ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތުއަރުވަން މުޙައްމަދު ޝާހިދު، ހުޅުދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު.

<u>ހުޅުދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ޝާހިދު ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މުޤައްރިރު. އަޅުގަނޑު ވެސް ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި މި ކޮމިޓީއަށް ހުށަހެޅޭ މިފަދަ މައްސަލަތައް އަޅުގަނޑުމެން ކޮމިޓީގެ ފަރާތުން ބަލަންޖެހޭ. އަދި ވަކިން ހާއްސަކޮށް ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ފަނޑިޔާރުންގެ ޝަކުވާތައް މި އައީ އަޅުގަނޑުމެންގެ ކޮމިޓީއަށް. ހިނގަމުންދާ މައްސަލައެއް ކަމަށް އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަނީ. އަދިވެސް މުޅިން ނުއެއް ނިމޭ ކަންނޭނގެ އަޑުއެހުންތައް. އެހެންވީމާ، އެއް ފަރާތުގެ ވާހަކަތައް އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި އަޑުއިވިގެން މި ދިޔައީ. މައްސަލަ ރައްދުވާ ފަރާތުން. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ވެސް ހަމަ ތާއީދުކުރަން ކޮމިޓީން ހަމަ ވީ އެންމެ ބާރު ސްޕީޑެއްގައި މި މައްސަލަ އަޅުގަނޑުމެން ކޮމިޓީގެ ހުރިހާ މެންބަރުންގެ މެދުގައި މަޝްވަރާކުރުމަށްފަހު ވީ ވެސް ފުރިހަމަ ގޮތެއްގައި މި މައްސަލަ ބެލުމަށް ވެސް ހަމަ ތާއީދުކުރާ ވާހަކަ ދަންނަވަން. ޝުކުރިއްޔާ.

<u>ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

އާދެ! އަޅުގަނޑު މިހާރު ފުރުޞަތުއަރުވާނަން ފަރެސްމާތޮޑާ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޝްރަފް ރަޝީދަށް.

ފަރެސްމާތޮޑާ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޝްރަފް ރަޝީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މުޤައްރިރު. ފުވައްމުލަކު މެދު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޢަލީ ޒާހިރު ވާހަކަފުޅުގައިވި ގޮތަށް އަޖްމީރާދާ (އަޖްމީރާލްދާ) ޖާރީކުރާ މަޢުލޫމާތު ބަލަމުންދިޔަ ދުވަސްވަރެއްގައި، ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ފާސްވެއްޖެ. އެ ފާސްގެ އެކަށީ ވާހަކައިން އަޅުގަނޑުމެން ޖުޑީޝިއަރީ ކޮމިޓީން ވަކި ގޮތެއް ނިންމުމަކީ އެއީ ފަސޭހަ ކަމަކަށް ނުވާނެ. ތަނުގެ ކަމަކަށް ވެސް ނުވާނެ. އެހެންވީމާ، ދެފަރާތުގެ ވާހަކަ އަޑުއަހާފައި ޖުޑީޝިއަރީ ކޮމިޓީން ގޮތެއް ނިންމާނީ. އެހެންވީމާ، ފުވައްމުލަކު މެދު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޢަލީ ޒާހިރު ހުށަހެޅުއްވި ގޮތަށް އަޅުގަނޑު ތާއީދުކުރާ ވާހަކަ ދަންނަވަން.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އެހެންވީމާ، މިހާރު ގޮތުގަޔަށްކަން އެނގޭ ހުށަހެޅުމެއް ދިރާސާ މި ކޮމިޓީ. މި ކުއްލިއަކަށް ބިލުމާއި އަދި ބިލުގެ ގޮތުން ޖުޑީޝިއަރީ ކަމުގައިވާ ސަބަބުން ހުށަހެޅުއްވީ؟ އެހެންވީމާ، މިހާރު ހުށަހެޅިފައިވާ ތާއީދުކުރައްވާ ބައެއް ވޯޓަށް އެހުމަށްފަހު؟ ފުރަތަމަ ހުށަހެޅުއްވި އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ފުވައްމުލަކު މެދު ދާއިރާގެ. އާދެ! އައްޑޫމީދޫ ހުށަހަޅުއްވަނީ ތިޔަ ހުށަހެޅުއްވުމަށްތޯ؟ އާދެ! މިހާރު ކުރީގެ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މަޖިލީހުގެ ދައުރުގެ ހުށަހެޅުމަށް، އެއީ މި ހުކުރުދުވަސް ބޭއްވޭ، އިޖުރާއަތު މި ކޮމިޓީން ބޭއްވުމާ ހުށަހެޅުއްވުމާއި ހުށަހެޅުއްވުމަށް އަޅުގަނޑު ބައި ވޯޓަށް ނެގުމަށް ތާއީދު ލިބިފައިވާތީ، ފުވައްމުލަކު މެދު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޢަލީ ޒާހިރު. ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނުން ހާޒިރުވުމަށް މަޖިލީހުގެ ވަގުތު. އެހެންވީމާ، އަދި ތާއީދުކުރެއްވުމާ ގުޅޭ ފުރުޞަތު، ފަރެސްމާތޮޑާ ދާއިރާގެ މެންބަރު ހުށަހެޅުއްވި. އެހެންވީމާ، މި ހުށަހެޅުމަށް ތާއީދުކުރައްވާ މެންބަރުން ވޯޓުދެއްވުން އެދެން. (ވޯޓުދެއްވުން) އާދެ! ކޮމިޓީގައި ތިއްބެވި މެންބަރުންގެ އިއްތިފާޤުން ފާސްވެއްޖެ. އެހެން މިއަދުގެ އެޖެންޑާގައި އިތުރު ކަމެއް ނެތުމާ އެކު އަޅުގަނޑު މިޖަލްސާ ކޮމިޓީ ނިންމައިލާނަން. ޝުކުރިއްޔާ.